

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

રામ પ્રસાદ દગડુરામ

વિરુદ્ધ

વિજય કુમાર મોતીલાલ મીરાખાનવાલા અને અન્ય

૧૮/૦૪/૧૯૬૬

[એ. કે. સરકાર, મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ, જે. આર. મુધોલકર અને આર. એસ. બછાવત,
ન્યાયમૂર્તિઓ]

દિવાની કાર્યરીતિ સંહિતા (૧૯૦૮ નો અધિનિયમ ૫), આદેશ ૧, નિયમ
૧૦ (૧) અને (૨) — વ્યાપ્તિ.

ઈન્ડિયન લિમિટેશન એક્ટ (૧૯૦૮ નો ૯), કલમ ૨૨ અને અનુચ્છેદ
૧૩૨-પક્ષકારોનો ઉમેરો-દાવો ક્યારે દાખલ થયેલો ગણાય-ગિરો મુકિત
માટેનો દાવો-મર્યાદાનો સમયગાળો-ઈન્ડિયન એક્ટ પાર્ટ બી સ્ટેટ સુધી

લંબાવવામાં આવ્યો-ઈન્ડિયન એક્ટ દ્વારા મર્યાદાનો સમયગાળો ટૂંકાવવામાં આવ્યો-મર્યાદાનો લાગુ પડતો કાયદો.

અપીલકર્તાએ ૧૯૩૪ માં હૈદરાબાદ રાજ્યમાં એક પેઢીની માલિકાણીની તરફેણમાં ગિરોખત કરી આપ્યું હતું. ગિરોની રકમ ૧૯૪૩ માં લેણી થઈ હતી. પ્રથમ પ્રતિવાદી, જે ગિરોદારની પુત્રીનો પુત્ર હતો અને તેનો દત્તક પુત્ર હોવાનો દાવો કરતો હતો, તેણે ગિરોદારના મૃત્યુ પછી ૧૯૫૪ માં ગિરો મુક્તિ માટે દાવો દાખલ કર્યો હતો. ટ્રાયલ કોર્ટે દત્તક વિધાન સાબિત ન થવાના આધારે દાવો રદ કર્યો હતો. પ્રથમ પ્રતિવાદીએ હાઈકોર્ટમાં અપીલ કરી અને અપીલ પેઝિંગ હતી તે દરમિયાન, તેની સગી માતાને સહ-વાદી તરીકે અને તેની બે બહેનોને પ્રતિવાદી તરીકે ઉમેરવા માટે અરજી કરી કારણ કે તેઓ વાદી તરીકે જોડાવા તૈયાર ન હતા, અને વાદપત્રમાં આનુષંગિક સુધારાની માંગણી કરી. હાઈકોર્ટે ૦૪/૧૧/૧૯૫૮ ના રોજ દિવાની કાર્યરીતિ સંહિતાના આદેશ ૧, નિયમ ૧૦ (૧) હેઠળ અરજી મંજૂર કરી અને ત્યારબાદ, ઉમેરવામાં આવેલા પક્ષકારોની તરફેણમાં ગિરો મુક્તિ માટે પ્રિલિમિનરી ડિક્રી પસાર કરીને અપીલનો નિકાલ કર્યો. હાઈકોર્ટે દત્તક વિધાનના પ્રશ્નમાં પ્રવેશ કર્યો ન હતો પરંતુ પ્રથમ પ્રતિવાદીનો દાવો રદ કર્યો હતો.

ઠરાવ્યું: (સરકાર, મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ દ્વારા): પક્ષકારોને ઉમેરવાનો આદેશ આદેશ ૧, નિયમ ૧૦ ના પેટા-નિયમ (૧) અથવા પેટા-નિયમ (૨) હેઠળ ટકાવી શકાય નહીં. પેટા-નિયમ (૧) વાદીઓના ઉમેરા માટેની જોગવાઈ કરે છે અને તેથી તે પ્રતિવાદીઓના ઉમેરાને ન્યાયી ઠેરવી શકે નહીં. પેટા-નિયમ (૨) હેઠળ પક્ષકારોના ઉમેરાના કિસ્સામાં, લિમિટેશન એક્ટની કલમ ૨૨ ની જોગવાઈઓ સ્વીકાર્ય રીતે લાગુ પડે છે અને તે હેઠળ વર્તમાન કેસમાં, ઉમેરવામાં આવેલા પક્ષકારો દ્વારા જે તારીખે તેમને ઉમેરવામાં આવ્યા તે તારીખે કરાયેલ દાવો સમય મર્યાદાથી બાધિત (બાડ) હોત. તેથી, પેટા-નિયમ (૨) હેઠળ આદેશ કરવો તે નિર્ણયક હોત. [૧૯૦ જી- એચ; ૧૯૧ ડી- ઇ]

રાવજી વિ. મહાદેવનો કેસ (આઈ.એલ.આર. ૨૨ બોમ. ૬૭૨) શંકાસ્પદ જણાય છે. લિમિટેશન એક્ટની કલમ ૨૨ આદેશ ૧, નિયમ ૧૦, પેટા-નિયમ (૧) ને લાગુ પડતી નથી તેવું માનવાને કોઈ કારણ નથી. [૧૯૧ જી]

પેઢીના માલિક તરીકે દાવો કરનાર વ્યક્તિ પ્રતિનિધિત્વની ક્ષમતામાં દાવો કરતી નથી. તે તેની વ્યક્તિગત ક્ષમતામાં દાવો કરે છે. [૧૯૨ ઇ- એફ]

મુધોલકર અને બછાવત ન્યાયમૂર્તિઓ દ્વારા: હાઈકોર્ટ પાસે આદેશ ૧, નિયમ ૧૦ (૧) હેઠળ સહ-વાદીને જોડવાની અને તેની બહેનોને આદેશ ૧, નિયમ ૧૦ (૨) હેઠળ પ્રતિવાદી તરીકે જોડવાની અને આદેશ ૬, નિયમ ૧૭ હેઠળ વાદપત્રના આનુષંગિક સુધારા કરવાની સત્તા હતી, પરંતુ, ઉમેરવામાં આવેલા પક્ષકારોના સંદર્ભમાં, ઇન્ડિયન લિમિટેશન એક્ટ, ૧૯૦૮ ની કલમ ૨૨ (૧) ના કારણે, દાવો જે તારીખે તેમને ઉમેરવામાં આવ્યા હતા તે તારીખે સંસ્થિત થયેલો ગણવો જોઈએ અને તેથી તે સમય મર્યાદાથી બાધિત હતો. [૧૯૭ સી]

૧૯૫૧ માં, હૈદરાબાદ લિમિટેશન એક્ટ રદ કરવામાં આવ્યો હતો અને ઇન્ડિયન લિમિટેશન એક્ટ રાજ્યમાં અમલી કરવામાં આવ્યો હતો. ઇન્ડિયન એક્ટ દ્વારા ગિરોની અમલવારી માટેની મર્યાદાનો સમયગાળો ટૂંકાવવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ તેનાથી કોઈ નિહિત અધિકારને નુકસાન થયું ન હતું અથવા તે છીનવી લેવામાં આવ્યો ન હતો. તેથી, દાવા સંસ્થિત કરવાની તારીખે, લાગુ પડતો મર્યાદાનો કાયદો ઇન્ડિયન એક્ટ હતો. [૧૯૪ ઇ- એફ]

પ્રતિવાદીએ, મૂળ વાદી તરીકે, પોતાના હક અને પોતાના વતી દાવો માંડ્યો હતો. તેથી, ઉમેરવામાં આવેલા પક્ષકારોને અનુક્રમે નવા વાદી અને નવા

પ્રતિવાદી તરીકે ગણવા જોઈએ. લિમિટેશન એક્ટની કલમ ૨૨ જ્યારે પણ આદેશ ૧, નિયમ ૧૦ (૧) અથવા (૨) હેઠળ નવા વાદી અથવા નવા પ્રતિવાદીને બદલવામાં આવે ત્યારે સ્પષ્ટ શબ્દોમાં લાગુ પડે છે. કલમની અસર એ છે કે દાવો નવા વાદી દ્વારા ત્યારે સંસ્થિત કરવામાં આવ્યો હોવાનું માનવામાં આવશે જ્યારે તેને પક્ષકાર બનાવવામાં આવ્યો હોય. [૧૯૬ ઈ- જી]

રાવજી વિ. મહાદેવ, (૧૮૯૭) આઈ.એલ.આર ૨૨ બોમ. ૬૭૨, નામંજૂર કરવામાં આવ્યું.

વર્તમાન કેસમાં દાવો માત્ર ગિરો મુક્તિ માટે હોવાથી તે લિમિટેશન એક્ટના અનુચ્છેદ ૧૩૨ દ્વારા સંચાલિત હતો અને નવેમ્બર ૧૯૫૮ માં સંસ્થિત થયેલો ગણવો જોઈએ, જે ગિરોની રકમ લેણી થઈ ત્યારથી ૧૨ વર્ષ પછીનો છે. [૧૯૫ સી]

વાસુદેવ મુદલિયાર વિ. કે. એસ. શ્રીનિવાસ પિલાઈ આઈ.એલ.આર ૩૪ આઈ. એ. ૧૮૬, લાગુ કરવામાં આવ્યું.

દિવાની અપીલ અધિકારક્ષેત્ર: ૧૯૬૩ ની દિવાની અપીલ નંબર ૧૦૪૬.

ઓરિજિનલ ડિકીમાંથી ફર્ટ અપીલ નંબર ૪૮૪/૧૯૫૭ માં બોમ્બે હાઈકોર્ટના ૧૭/૧૧/૧૯૫૮ ના ચુકાદા અને ડિકી સામેની અપીલ.

અપીલકર્તા માટે એસ. ટી. દેસાઈ અને જે. બી. દાદાચાનજી.

પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને ૨ માટે સરજૂ પ્રસાદ, બી. પી. સિંહ અને નૌનિત લાલ.

પ્રતિવાદી નંબર ૪ માટે ગણપત રાય.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ બછાવત (મુધોલકર અને બછાવત, ન્યાયમૂર્તિઓ વતી) દ્વારા આપવામાં આવેલ.

સરકાર, મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિએ આ અપીલ પ્રતિવાદી વિજય કુમાર દ્વારા અપીલકર્તા સામે ૦૮/૦૨/૧૯૫૪ ના રોજ ગિરોની અમલવારી માટે દાખલ કરાયેલા દાવામાંથી ઉદભવે છે. વાદપત્રમાં જણાવાયું હતું કે અપીલકર્તાએ ૧૩/૧૨/૧૯૩૪ ના રોજ નારાયણદાસ ચુનીલાલની પેઢીની માલિકાણી તારાબાઈની તરફેણમાં ગિરોજત કરી આપ્યું હતું અને તેમાં સુરક્ષિત રકમ ૧૩/૧૨/૧૯૪૩ ના રોજ લેણી થઈ હતી. વિજય કુમારે દાવો કર્યો હતો કે તેને તારાબાઈ દ્વારા ૧૬/૦૭/૧૯૪૮ ના રોજ તેના સ્વર્ગસ્થ પતિ મોતીલાલ મીરાખાનવાલાના પુત્ર તરીકે દત્તક લેવામાં આવ્યો હતો અને ૨૩/૦૪/૧૯૫૨ ના રોજ તેના મૃત્યુ પર તેના એકમાત્ર વારસદાર તરીકે તે ગિરોની અમલવારી

કરવા માટે હકદાર બન્યો હતો. ગિરોની વિગતો આપ્યા પછી, વિજય કુમારે ગિરો મુક્તિની ડિકી માંગી હતી. તેના લેખિત નિવેદનમાં અપીલકર્તાએ ગિરોનો સ્વીકાર કર્યો પરંતુ વિજય કુમારને તારાબાઈ દ્વારા દત્તક લેવામાં આવ્યા હોવાનો ઇનકાર કર્યો અને જણાવ્યું કે તે તેના વારસદારો તરીકે ત્રણ પુત્રીઓ, રાજકુમારી, પ્રેમકુમારી અને મહાબાલકુમારી, વિજય કુમારની માતા ને મૂકીને મૃત્યુ પામી હતી. વિજય કુમારના ગિરો અમલી કરવાના અધિકારનો ઇનકાર કરવા ઉપરાંત, અપીલકર્તાએ કાર્યવાહી સામે અન્ય વિવિધ બચાવ લીધા હતા જેનો આ અપીલના હેતુ માટે ઉલ્લેખ કરવો બિનજરૂરી છે.

જે વિદ્વાન ડિસ્ટ્રિક્ટ જજે દાવાની સુનાવણી કરી હતી, તેમણે ઠરાવ્યું કે વિજય કુમારનું દત્તક વિધાન સ્થાપિત થયું નથી અને તે જ એક કારણસર તેમણે અપીલકર્તા દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા અન્ય બચાવોને ફગાવી દઈને દાવો રદ કર્યો હતો. વિજય કુમારે તે ચુકાદા સામે હૈદરાબાદની હાઈકોર્ટમાં અપીલ કરી હતી પરંતુ તે અપીલ, રાજ્યોના પાછળથી થયેલા પુનર્ગઠન પર, બોમ્બે હાઈકોર્ટમાં ટ્રાન્સફર કરવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ ૦૩/૧૧/૧૯૫૮ ના રોજ, વિજય કુમારે અપીલમાં તેની માતા મહાબાલકુમારીને તેની સાથે સહ-વાદી તરીકે ઉમેરવા માટે અને તેની બહેનો રાજકુમારી અને પ્રેમકુમારી કે જેઓ "વાદી તરીકે દાવામાં જોડાવા માટે ઉપલબ્ધ ન હતી", તેમને પ્રતિવાદી તરીકે ઉમેરવા માટે અરજી કરી. તેણે વાદપત્રમાં એક નવો ફકરો ઉમેરવાની પણ પરવાનગી માંગી,

જેમાં મોતીલાલ અને તારાબાઈના દત્તક પુત્ર તરીકે ગિરોની અમલવારી કરવાના તેના અધિકારનો પુનરોચ્ચાર કર્યા પછી, તેણે જણાવ્યું હતું. "જો વાદીનું દત્તક વિધાન સાબિત ન થાય અથવા માન્ય ન ઠરે, તો મોતીલાલ અને તારાબાઈ મીરાબાનવાલા અને મેસર્સ નારાયણદાસ ચુનીલાલની મિલકત તારાબાઈની ત્રણ પુત્રીઓ, એટલે કે; રાજકુમારી, પ્રેમકુમારી અને મહાબાલકુમારીમાં નિહિત થશે." વાદપત્રની અરજઓમાં પણ એવી માંગણી કરીને સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો કે માંગેલી ડિકી વિજય કુમાર અને મહાબાલકુમારીની તરફેણમાં પસાર કરવામાં આવે.

અપીલકર્તાએ આ અરજીનો વિરોધ કર્યો હતો પરંતુ હાઈકોર્ટ દ્વારા તેને મંજૂર કરવામાં આવી હતી. અપીલના રેકૉર્ડ્સ, ત્યારબાદ, મહાબાલકુમારીને અપીલકર્તા તરીકે અને રાજકુમારી તથા પ્રેમકુમારીને પ્રતિવાદી તરીકે ઉમેરીને અને માંગ્યા મુજબ વાદપત્રમાં સુધારો કરીને પુનઃગઠિત કરવામાં આવ્યા હતા. પ્રેમકુમારીએ વિજય કુમારના દત્તક વિધાન અને ગિરોની અમલવારી કરવાના તેના અધિકારનો ઇનકાર કરતું લેખિત નિવેદન દાખલ કર્યું હતું. રાજકુમારી દાવામાંથી ઉદભવતી કાર્યવાહીમાં ક્યારેય હાજર થઈ ન હતી. ત્યારબાદ હાઈકોર્ટ દ્વારા અપીલ સાંભળવામાં આવી અને મંજૂર કરવામાં આવી. હાઈકોર્ટે દત્તક વિધાનના પ્રશ્નમાં જવાનો ઇનકાર કર્યો અને મહાબાલકુમારી, રાજકુમારી અને પ્રેમકુમારીની તરફેણમાં ગિરો મુક્તિની પ્રિલિમિનરી મોર્ગેજ ડિકી પસાર કરી અને

વધુમાં નિર્દેશ આપ્યો કે વિજય કુમાર દ્વારા લાવવામાં આવેલો દાવો રદ રહેશે. વર્તમાન અપીલ મૂળ પ્રતિવાદી દ્વારા હાઈકોર્ટના આ ચુકાદા સામે તેના દ્વારા આપવામાં આવેલા પ્રમાણપત્ર હેઠળ લાવવામાં આવી છે.

મને લાગે છે કે અપીલકર્તા માટે શ્રી એસ. ટી. દેસાઈ સાચા હતા જ્યારે તેમણે કહ્યું હતું કે પક્ષકારો ઉમેરવાનો આદેશ ટકાવી શકાય તેમ નથી. હાઈકોર્ટે દિવાની કાર્યરીતિ સંહિતાના આદેશ ૧, નિયમ ૧૦ ના પેટા-નિયમ (૧) હેઠળ આદેશ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો. અમને વકીલો દ્વારા અન્ય કોઈ જોગવાઈ પર વિચાર કરવા માટે કહેવામાં આવ્યું ન હતું. તે પેટા-નિયમ, જોકે, આદેશને ન્યાયી ઠેરવી શકતો નથી, કારણ કે તે ફક્ત વાદી ઉમેરવાની પરવાનગી આપે છે અને પ્રતિવાદી ઉમેરવાની જોગવાઈ કરતો નથી જ્યારે આદેશ વાદી અને બે પ્રતિવાદીઓ બંનેને ઉમેરવાનો નિર્દેશ આપે છે. તો શું તે વાદી ઉમેર્યો ત્યાં સુધી યોગ્ય રીતે કરવામાં આવ્યો હતો? મને તેવું લાગતું નથી. મહાબાલકુમારીને વાદી તરીકે ઉમેરવાનું કાર્ય તે પેટા-નિયમ હેઠળ ત્યાં સુધી કરી શકાય નહીં જ્યાં સુધી તે વિવાદના વાસ્તવિક મામલાના નિર્ણય માટે જરૂરી ન હોય. હવે, તેને વાદી તરીકે ઉમેરવાથી કંઈ જ પ્રાપ્ત થાત નહીં સિવાય કે રાજકુમારી અને પ્રેમકુમારીને પણ પ્રતિવાદી તરીકે ઉમેરવામાં આવે, અને તે પેટા-નિયમ હેઠળ કરી શકાયું ન હોત. જો દત્તક વિધાનનો કેસ નિષ્ફળ જાય તો માત્ર તેની તરફેણમાં કોઈ ડિકી પસાર કરી શકાઈ ન હોત, કારણ કે તે પછી તે તેની બહેનોની સાથે ગિરોદારના

અધિકાર માટે હક્કદાર હોત. માત્ર મહાબાલકુમારીનો વાદી તરીકે ઉમેરો નિરર્થક હોત; તે વિવાદના કોઈપણ મામલાના નિર્ણયમાં મદદરૂપ થયો ન હોત.

હવે, આદેશ ૧, નિયમ ૧૦ નો પેટા-નિયમ (૨) અમુક સંજોગોમાં વાદી અને પ્રતિવાદી બંનેને ઉમેરવાની પરવાનગી આપે છે. જોકે તે જોગવાઈ હેઠળ આદેશને ન્યાયી ઠેરવવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો ન હતો અને તેનું એક સારું કારણ હતું. તે સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું – અને મારા મતે યોગ્ય રીતે – કે લિમિટેશન એક્ટની કલમ ૨૨ ને ધ્યાનમાં લેતા, આ પેટા-નિયમ હેઠળ ઉમેરવામાં આવેલા પક્ષકારોના સંબંધમાં દાવો ત્યારે જ સંસ્થિત થયેલો ગણવો જોઈએ જ્યારે તેઓ ઉમેરવામાં આવ્યા હતા. આ હાઈકોર્ટ દ્વારા વ્યક્ત કરાયેલ મંતવ્ય પણ હતું. હવે તે વિવાદમાં નથી કે જે તારીખે ત્રણેય બહેનોને ઉમેરવામાં આવી હતી તે તારીખે ગિરોની અમલવારી માટે દાખલ કરેલો દાવો બાધિત હોત. અમે ઉમેરી શકીએ છીએ કે એવા મંતવ્ય માટે સત્તા છે કે માત્ર પ્રતિવાદીઓનો ઉમેરો પણ મર્યાદાના બાધને આકર્ષી શકે છે: જુઓ રામદયાલ વિ. જન્મંજય (). ગુરવૈયા વિ. દત્તાત્રેય (). મને લાગે છે કે રાજકુમારી અને પ્રેમકુમારીનો પ્રતિવાદી તરીકેનો ઉમેરો આ કેસોમાં જે પ્રકારનો વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો તેવો જ હતો. તેથી, આ પેટા-નિયમ હેઠળ પક્ષકારોમાંથી કોઈને પણ ઉમેરવા નિરર્થક હોત. મર્યાદાના બાધને જોતા, આવા ઉમેરાના પરિણામે કોઈ ડિક્રી પસાર થઈ શકી ન હોત અને તેથી, ઉમેરાનો આદેશ આપવો જોઈતો ન હતો. જોકે, મારો એવો અર્થ

નથી કે કલમ ૨૨ દ્વારા પેદા થયેલી મુશ્કેલી સિવાય, આદેશ પેટા-નિયમ હેઠળ યોગ્ય રીતે પસાર કરી શકાયો હોત. મને ગંભીર શંકા છે કે તે થઈ શક્યો હોત. આ બાબતે વધુ ચર્ચા કરવી બિનજરૂરી છે.

હાઈકોર્ટ રાવજી વિ. મહાદેવ, () પર આધાર રાખીને એવો અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો હતો કે જ્યારે આદેશ ૧, નિયમ ૧૦ ના પેટા-નિયમ (૧) હેઠળ પક્ષકાર ઉમેરવામાં આવે છે, ત્યારે લિમિટેશન એક્ટની કલમ ૨૨ લાગુ પડતી નથી અને મર્યાદાનો કોઈ બાધ ઊભો થતો નથી. કલમ ૨૨ દ્વારા લાદવામાં આવેલા મર્યાદાના બાધને ટાળવા માટે હાઈકોર્ટ દ્વારા અન્ય કોઈ કારણ આપવામાં આવ્યું ન હતું અથવા આ કોર્ટમાં વકીલ દ્વારા સૂચવવામાં આવ્યું ન હતું. જો બાધ કાર્યરત હોય, તો અલબત્ત, પક્ષકારોનો કોઈ ઉમેરો કરી શકાય નહીં. કારણ કે મારો અભિપ્રાય છે કે આદેશ તે પેટા-નિયમની શરતો દ્વારા ન્યાયી ઠેરવી શકાય તેમ ન હતો, તેથી મારા માટે મર્યાદાના આ પ્રશ્ન પર વિચાર કરવો ખરેખર જરૂરી નથી. જોકે હું અવલોકન કરવા માંગુ છું કે, હાલની જાણકારી મુજબ, મને જરાય ખાતરી નથી કે કલમ ૨૨ આદેશ ૧ ના નિયમ ૧૦ ના પેટા-નિયમ (૧) હેઠળ પક્ષકારોના ઉમેરાને લાગુ પડતી નથી. આવા મંતવ્યને સમર્થન આપવા માટે કોઈ સિદ્ધાંત નથી. ન તો મને લાગે છે કે રાવજીનો કેસ () તેને સ્પષ્ટપણે વ્યક્ત કરે છે. જે કાંઈ ઠરાવવામાં આવ્યું છે અને તે પણ માત્ર એક વિદ્વાન જજના ચુકાદામાં જ – તે એ હતું કે જ્યારે બેનામીદાર દ્વારા કરાયેલા

દાવામાં વાસ્તવિક માલિક ઉમેરવામાં આવે છે, ત્યારે તે ખરેખર મૂળ દાવો જ હતો જે ચાલુ રાખવામાં આવ્યો હતો. દેખીતી રીતે, વિદ્વાન જજ વિચારતા હતા કે તેઓ એવા કેસ સાથે કામ કરી રહ્યા છે જ્યાં પક્ષકારોનો કોઈ વાસ્તવિક ઉમેરો ન હતો. એવું જણાય છે કે જ્યારે પેટા-નિયમ હેઠળ આદેશ કરવામાં આવે ત્યારે તે એવો કેસ હતો નથી. તે પક્ષકારના ખોટા વર્ણન ના સુધારા જેવો કેસ હશે જેના માટે પેટા-નિયમનો આશરો લેવો જરૂરી નહીં હોય: પુરુષોત્તમ ઉમેદભાઈ એન્ડ કંપની વિ. મણિલાલ એન્ડ સન્સ. વળી પાછું રાવજીનો કેસ પાછળના બોમ્બેના કેસોમાં માન્ય રખાયો હોય તેવું લાગતું નથી: જુઓ દા.ત. કૃષ્ણાજી વિ. હનમરાઢી (). વધુમાં રાવજીનો કેસ જો મારું તેનું વાંચન સાચું હોય તો હાથ પરના આદેશને સમર્થન આપશે નહીં. વર્તમાન કેસ મૂળ દાવાને ચાલુ રાખવાનો કેસ નથી. અહીં પક્ષકારોને તેમના પોતાના અધિકારો રજૂ કરવા માટે ઉમેરવામાં આવ્યા હતા જે મૂળ રીતે તૈયાર કરાયેલા દાવામાં રજૂ કરાયેલા અધિકારો સાથે સંઘર્ષમાં અને વિરોધાભાસી છે. હું વર્તમાન પ્રસંગે આ બાબતને આગળ ધપાવવી જરૂરી ગણતો નથી.

ત્યારબાદ એવું કહેવામાં આવ્યું હતું કે વર્તમાન કેસમાં પક્ષકારોનો કોઈ નોંધપાત્ર ઉમેરો ન હતો કારણ કે મૂળ દાવો નારાયણદાસ ચુનીલાલની પેઢીના માલિકની ક્ષમતામાં હતો અને જે કાંઈ કરવામાં આવ્યું હતું તે એવા વ્યક્તિઓને ઉમેરવાનું હતું જેઓ વાસ્તવિક માલિકો હોઈ શકે છે. મર્યાદાના બાધમાંથી બહાર

નીકળવા માટે આ કહેવામાં આવ્યું હતું કે પક્ષકારોના ઉમેરા છતાં તે મૂળ દાવો જ હતો જે ચાલુ રાખવામાં આવ્યો હતો. એવા મંતવ્ય માટે સત્તા હોય તેવું લાગે છે કે જ્યારે પ્રતિનિધિત્વની ક્ષમતામાં દાવો દાખલ કરવામાં આવે છે, જો એવું જણાય કે તે ક્ષમતા અસ્તિત્વમાં હતી કે ચાલુ હતી તે શંકાસ્પદ છે, તો યોગ્ય પ્રતિનિધિ અથવા માલિક, જે તે કિસ્સામાં હોય, તેને દાવો બાધિત થાય તે તારીખ પછી પણ ઉમેરી શકાય છે. હું માની લઈશ કે આ કેસો કાયદાને યોગ્ય રીતે ઠરાવે છે, પરંતુ તેઓ, મારા મતે, વર્તમાન કેસમાં કોઈ સહાય પૂરી પાડતા નથી. પ્રથમ, પેઢીના નામે ચાલતા વ્યવસાયની મિલકતોના એકમાત્ર માલિક હોવાનો દાવો કરતી વ્યક્તિ દ્વારા કરવામાં આવેલો દાવો, જેવો વિજય કુમારનો દાવો હતો, તે પ્રતિનિધિત્વની ક્ષમતામાં દાવો નથી; તે પોતાના સિવાય બીજા કોઈનું પ્રતિનિધિત્વ કરતો નથી. પેઢી એ કોઈ કાયદેસરની હસ્તી નથી જેનું પ્રતિનિધિત્વ અન્ય કોઈ દ્વારા કરી શકાય અથવા કરવું પડે. જેમ કે જાણીતું છે, પેઢીનો અર્થ માત્ર ભાગીદારોનો સમૂહ થાય છે. પેઢીના માલિકની ક્ષમતા જેવી કોઈ વસ્તુ નથી; પેઢીના માલિકની ક્ષમતા એ માત્ર માલિકની વ્યક્તિગત ક્ષમતા છે. બીજું, અમારા ધ્યાન પર એવી કોઈ સત્તા લાવવામાં આવી નથી જે દર્શાવે કે જો પક્ષકારોને એવા દાવા સાથે ઉમેરવામાં આવે જે દાવાના મૂળ વાદીના દાવા સાથે વિરોધાભાસી હોય, જેમ કે અહીં બન્યું છે, તો પણ તે એવો કેસ હશે જ્યાં મૂળ દાવો ચાલુ રાખવામાં આવ્યો હોવાનું માનવું જોઈએ.

એવું બની શકે કે જો દાવો શરૂઆતમાં તે જ સ્વરૂપમાં દાખલ કરવામાં આવ્યો હોત જે સુધારા પછી હતો, તો તે એક સારો દાવો હોત, જે બાબતે જોકે હું વર્તમાન પ્રસંગે કંઈ કહેતો નથી. જો તેમ હોત, તો તે સંહિતાની અન્ય જોગવાઈઓ હેઠળ હોત જે પક્ષકારોના જોડાણ અને કદાચ દાવો દાખલ કરતી વખતે દાવાના કારણોના જોડાણની પરવાનગી આપે છે, જેમાંથી કોઈ પણ અમારા વિચાર માટે રજૂ કરવામાં આવી ન હતી અથવા કરી શકાય તેમ ન હતી. આ જોગવાઈઓ "માત્ર પરવાનગી આપે તેવી છે અને વાદી શું કરી શકે તે સાથે સંબંધિત છે જો તે તેમ કરવા ઇચ્છતો હોય": શ્રી મહંત પ્રયાગ દોસ વિ. ધ બોર્ડ ઓફ કમિશનર્સ ફોર હિન્દુ રિલીજિયસ એન્ડોમેન્ટ્સ, મદ્રાસ ("). તે એવો કિસ્સો નથી જ્યાં આદેશ ૧, નિયમ ૧૦, પેટા-નિયમ (૧) અને (૨) હેઠળ પક્ષકારોના ઉમેરાની માંગણી કરવામાં આવી હોય; આવા ઉમેરાઓ માત્ર આ પેટા-નિયમોની જોગવાઈઓ હેઠળ જ કરી શકાય છે.

આ કારણોસર, મને લાગે છે કે પક્ષકારો ઉમેરવાનો આદેશ અસમર્થનીય છે. જો તે આદેશ જાય છે, જે જવો જોઈએ, તો ઉમેરવામાં આવેલા પક્ષકારોની તરફેણમાં જે ડિકી છે તે ટકી શકતી નથી, કારણ કે તેઓ પછી દાવા માટે અજાણ્યા પક્ષકારો છે. કારણ કે વિજય કુમારની તરફેણમાં કોઈ ડિકી નથી અને હકીકતમાં તેના દ્વારા લાવવામાં આવેલો દાવો નીચેની બંને અદાલતો દ્વારા રદ કરવામાં આવ્યો છે – હાઈકોર્ટ દ્વારા ગર્ભિત મંજૂરી સાથે – અને તેના દ્વારા કોઈ

અપીલ કરવામાં આવી નથી, આ અપીલ મંજૂર થવી જ જોઈએ. આ દષ્ટિકોણથી, હું શ્રી દેસાઈ દ્વારા રજૂ કરાયેલા અન્ય આધારો સાથે કામ કરવાની જરૂર અનુભવતો નથી.

હું અપીલ મંજૂર કરીશ અને હાઈકોર્ટનો ચુકાદો રદબાતલ ઠેરવીશ અને ટ્રાયલ કોર્ટના ચુકાદાને પુનઃસ્થાપિત કરીશ. અપીલકર્તાને નીચેની કોઈ પણ અદાલત અથવા આ કોર્ટમાં ખર્ચ મળશે નહીં.

બછાવત, ન્યાયમૂર્તિએ ૧૩/૧૨/૧૯૩૪ ના રોજ અપીલકર્તાએ મોતીલાલ મીરાખાનવાલાના વિધવા તારાબાઈની તરફેણમાં એક ગિરોખત કરી આપ્યું હતું. તારાબાઈને ત્રણ પુત્રીઓ હતી, મહાબાલકુમારી, રાજકુમારી અને પ્રેમકુમારી. ૧૬/૦૭/૧૯૪૮ ના રોજ, તારાબાઈએ વિજય કુમારને તેના સ્વર્ગસ્થ પતિના પુત્ર તરીકે દત્તક લીધો હોવાનું કહેવાય છે. વિજય કુમાર એ મહાબાલકુમારીનો કુદરતી પુત્ર છે. ૨૩/૦૪/૧૯૫૨ ના રોજ તારાબાઈનું અવસાન થયું. ૧૦/૦૨/૧૯૫૪ ના રોજ, વિજય કુમારે તારાબાઈના દત્તક પુત્ર અને વારસદાર હોવાનો દાવો કરીને, તેની તરફેણમાં કરાયેલા ગિરોખતની ગિરો મુક્તિ માટે દાવો માંડ્યો. અપીલકર્તાએ દાવા સામે વિરોધ કર્યો. ૩૦/૧૨/૧૯૫૫ ના રોજ, ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ, ઔરંગાબાદે દાવો રદ કર્યો, એમ

ઠરાવીને કે વિજય કુમાર તારાબાઈનો દત્તક પુત્ર અને વારસદાર નથી. વિજય કુમારે હૈદરાબાદની તત્કાલીન હાઈકોર્ટમાં અપીલ કરી. રાજ્યોના પુનર્ગઠન પછી, અપીલ બોમ્બે હાઈકોર્ટમાં ટ્રાન્સફર કરવામાં આવી. ૦૩/૧૧/૧૯૫૮ ના રોજ વિજય કુમાર દ્વારા કરવામાં આવેલી અરજી પર, હાઈકોર્ટે ૦૪/૧૧/૧૯૫૮ ના રોજ મહાબાલકુમારીને વાદી તરીકે અને રાજકુમારી તથા પ્રેમકુમારીને દાવામાં પ્રતિવાદી તરીકે ઉમેરવા માટે અને વાદપત્રના આનુષંગિક સુધારા માટે આદેશ કર્યો. પક્ષકારોના ઉમેરા પછી, અપીલ હાઈકોર્ટ સમક્ષ અંતિમ નિકાલ માટે આવી. અપીલની સુનાવણી વખતે, પ્રતિવાદીઓએ રજૂઆત કરી હતી કે વિજય કુમાર તારાબાઈનો દત્તક પુત્ર છે કે કેમ તે પ્રશ્ન આ મુકદ્દમામાં નક્કી થવો જોઈએ નહીં અને ઉમેરવામાં આવેલા પક્ષકારોની તરફેણમાં તેઓ તારાબાઈના વારસદાર છે તે આધારે ડિક્કી પસાર કરવી જોઈએ. હાઈકોર્ટે આ રજૂઆત સ્વીકારી, વિજય કુમારના દત્તક વિધાનના પ્રશ્ન પર ટ્રાયલ કોર્ટના તારણને રદબાતલ ઠેરવ્યું, તેના દ્વારા લાવવામાં આવેલા દાવાને રદ કર્યો અને ટ્રાયલ કોર્ટને મહાબાલકુમારી, રાજકુમારી અને પ્રેમકુમારીની તરફેણમાં સામાન્ય પ્રિલિમિનરી ડિક્કી પસાર કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો. હાઈકોર્ટે ઠરાવ્યું કે ગિરોની રકમ ૦૯/૦૨/૧૯૪૩ ના રોજ લેણી થઈ હતી અને આ તારીખથી ૧૨ વર્ષની અંદર દાવો સંસ્થિત કરવામાં આવ્યો હોવાથી, તે મર્યાદાથી બાધિત નથી. અપીલકર્તા હવે હાઈકોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા પ્રમાણપત્ર પર આ કોર્ટમાં અપીલ કરે છે. આ અપીલનો મુખ્ય

પ્રશ્ન એ છે કે શું મહાબાલકુમારી, રાજકુમારી અને પ્રેમકુમારીનો ગિરો અમલી કરવાનો દાવો મર્યાદાથી બાધિત છે.

૧૩/૧૨/૧૯૩૪ ના ગિરોખતમાં એવી જોગવાઈ હતી કે ગિરોની રકમ નવ ફસલી વર્ષના સમયગાળામાં વાર્ષિક હતાઓમાં ચૂકવવાપાત્ર રહેશે, અને પાંચ હતા ન ચૂકવવાના કિસ્સામાં, ગિરોદાર આખી ગિરો રકમ વસૂલ કરવા માટે હકદાર રહેશે. અપીલકર્તાએ કોઈ હતા ચૂકવ્યા ન હતા. હાઈકોર્ટે યોગ્ય રીતે ઠરાવ્યું કે દસ્તાવેજે ગિરોદારને પાંચ હતા ન ચૂકવવાના કિસ્સામાં ગિરો અમલી કરવાનો વિકલ્પ આપ્યો હતો. આ વિકલ્પનો ઉપયોગ ન કરવો તે ગિરોદાર માટે ખુલ્લું હતું. ગિરોદારે આ વિકલ્પનો ઉપયોગ કર્યો ન હોવાથી, ગિરોની રકમ નવ વર્ષ પૂરા થવા પર લેણી થઈ હતી, એટલે કે, ૦૯/૦૨/૧૯૪૩ ના રોજ, અને આ તારીખથી મર્યાદા શરૂ થઈ હતી. ૧૩/૧૨/૧૯૩૪ ના રોજ જ્યારે ગિરોખત કરવામાં આવ્યું ત્યારે અને ૦૯/૦૨/૧૯૪૩ ના રોજ જ્યારે ગિરોની રકમ લેણી થઈ ત્યારે હૈદરાબાદ લિમિટેશન એક્ટ અમલમાં હતો. હૈદરાબાદ લિમિટેશન એક્ટના અનુચ્છેદ ૧૩૩ મુજબ, ગિરોદાર દ્વારા ગિરો મુક્તિ માટેના દાવાની મર્યાદાનો સમયગાળો ગિરો દ્વારા સુરક્ષિત રકમ લેણી થઈ તે તારીખથી ત્રીસ વર્ષનો હતો. પરંતુ ૦૧/૦૪/૧૯૫૧ થી, હૈદરાબાદ લિમિટેશન એક્ટ રદ કરવામાં આવ્યો હતો અને ઇન્ડિયન લિમિટેશન એક્ટ, ૧૯૦૮ ને પાર્ટ- બી સ્ટેટ્સ (લોઝ) એક્ટ (૧૯૫૧ નો અધિનિયમ III) દ્વારા હૈદરાબાદ રાજ્યમાં

લંબાવવામાં આવ્યો હતો. પ્રથમ દષ્ટિએ, ઇન્ડિયન લિમિટેશન એક્ટ, ૧૯૦૮ જે દાવા સંસ્થિત કરવાની તારીખે અમલમાં હતો તે દાવાને લાગુ પડતો મર્યાદાનો કાયદો હતો. પ્રતિવાદીઓ વતી એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે પાર્ટ- બી સ્ટેટ્સ (લોઝ) એક્ટ, ૧૯૫૧ ની કલમ ૬ ના પરંતુક ના કારણે, હૈદરાબાદ લિમિટેશન એક્ટનો અનુચ્છેદ ૧૩૩ દાવાને લાગુ પડવાનું ચાલુ રહ્યું હતું. આ દલીલમાં કોઈ તથ્ય નથી. ગિરોની અમલવારી માટેની કાર્યરીતિના કાયદામાં પ્રતિવાદીઓનો કોઈ નિહિત અધિકાર ન હતો. તેમણે હૈદરાબાદ લિમિટેશન એક્ટના અનુચ્છેદ ૧૩૩ હેઠળ પાર્ટ- બી સ્ટેટ્સ (લોઝ) એક્ટ, ૧૯૫૧ ની કલમ ૬ ના પરંતુક દ્વારા અભિપ્રેત કોઈ અધિકાર કે વિશેષાધિકાર પ્રાપ્ત કર્યો ન હતો. કોઈ શંકા નથી કે ઇન્ડિયન લિમિટેશન એક્ટ, ૧૯૦૮ ના અનુચ્છેદ ૧૩૨ એ ગિરોની અમલવારી માટે મર્યાદાના સમયગાળાને ટૂંકાવ્યો હતો. પરંતુ આ ઘટાડાએ કોઈ નિહિત અધિકારને નુકસાન પહોંચાડ્યું નથી અથવા છીનવી લીધું નથી. પાર્ટ- બી સ્ટેટ્સ (લોઝ) એક્ટ, ૧૯૫૧ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી ઇન્ડિયન લિમિટેશન એક્ટ, ૧૯૦૮ ની કલમ ૩૦ એ એવા કિસ્સાઓમાં નિહિત અધિકારોનું રક્ષણ કરવા માટે યોગ્ય જોગવાઈ કરી હતી જ્યાં નિર્ધારિત સમયગાળો પાર્ટ- બી સ્ટેટમાં અગાઉ અમલમાં રહેલા સંબંધિત કાયદા દ્વારા નિર્ધારિત સમયગાળા કરતા ઓછો હતો.

પ્રતિવાદી ઓ વતી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ઇન્ડિયન લિમિટેશન એક્ટનો અનુચ્છેદ ૧૪૭ દાવાને લાગુ પડે છે. અમે આ દલીલ સ્વીકારી શકતા

નથી. વાસુદેવ મુદલિયાર વિ. કે. એસ. શ્રીનિવાસ પિલાઈ, માં પ્રિવિ કાઉન્સિલે ઠરાવ્યું હતું કે અનુચ્છેદ ૧૪૭ માત્ર ૧૯૨૯ માં તેના સુધારા પહેલા ટ્રાન્સફર ઓફ પ્રોપર્ટી એક્ટમાં વ્યાખ્યાયિત અંગ્રેજી ગિરો (ઇંગ્લિશ મોર્ગેજ) ને જ લાગુ પડે છે, કારણ કે, માત્ર આવા ગિરોના સંબંધમાં જ, ગિરોદાર "ગિરો મુક્તિ અથવા વેચાણ" માટે દાવો કરી શકે છે. તે નિર્ણય પર ક્યારેય પ્રશ્ન ઉઠાવવામાં આવ્યો નથી અને અમે તેનાથી અલગ પડવા માટે કોઈ કારણ જોતા નથી. ૧૩/૧૨/૧૯૩૪ ના દસ્તાવેજે એક વિસંગત ગિરો (એનોમલસ મોર્ગેજ) બનાવ્યું હતું અને ગિરોદારને માત્ર ગિરો મુક્તિનો અધિકાર આપ્યો હતો. ગિરોદારને વિકલ્પમાં વેચાણ માટે દાવો કરવાનો કોઈ અધિકાર ન હતો. વર્તમાન દાવો માત્ર ગિરો મુક્તિ માટે હતો, અને તે અનુચ્છેદ ૧૩૨ દ્વારા સંચાલિત હતો અને અનુચ્છેદ ૧૪૭ દ્વારા નહીં. જો દાવો ૦૪/૧૧/૧૯૫૮ ના રોજ સંસ્થિત કરવામાં આવ્યો હોત જ્યારે મહાબાલકુમારી, રાજકુમારી અને પ્રેમકુમારીને દાવામાં પક્ષકારો તરીકે ઉમેરવામાં આવ્યા હતા, તો તે મર્યાદાથી બાધિત હોત. પ્રશ્ન એ છે કે શું ઇન્ડિયન લિમિટેશન એક્ટ, ૧૯૦૮ ની કલમ ૨૨ (૧) ને ધ્યાનમાં લેતા દાવાને ૦૪/૧૧/૧૯૫૮ ના રોજ સંસ્થિત થયેલો ગણવો જોઈએ. કલમ ૨૨ (૧) આ મુજબ છે:

"જ્યાં, દાવા સંસ્થિત કર્યા પછી, કોઈ નવો વાદી અથવા પ્રતિવાદી બદલવામાં આવે અથવા ઉમેરવામાં આવે, તો તેના સંબંધમાં દાવો ત્યારે સંસ્થિત થયેલો ગણવામાં આવશે જ્યારે તેને તે રીતે પક્ષકાર બનાવવામાં આવ્યો હોય."

સ્વીકાર્ય રીતે, મૂળ વાદીનું નામ તારાબાઈની પુત્રીઓના નામનું ખોટું વર્ણન નથી. આ એવો કેસ પણ નથી કે જ્યાં મૃત વ્યક્તિની મિલકતનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા ખોટા પ્રતિવાદી સામે દાવો માંડવામાં આવ્યો હોય અને ત્યારબાદ વાસ્તવિક પ્રતિનિધિને પ્રતિવાદી તરીકે ઉમેરવામાં આવ્યો હોય. ન તો આ એવો કેસ છે જ્યાં ખોટા વાદીએ પ્રતિનિધિત્વની ક્ષમતામાં દાવો માંડ્યો હોય અને જે વ્યક્તિનું તે પ્રતિનિધિત્વ કરવા માંગતો હતો તેને પાછળથી વાદી તરીકે ઉમેરવામાં આવ્યો હોય. આ એવો કેસ છે જ્યાં મૂળ વાદીએ તેના પોતાના અધિકાર અને તેના પોતાના વતી દાવો માંડ્યો હતો. કોઈ શંકા નથી કે વિજય કુમારે તારાબાઈના કાયદેસરના પ્રતિનિધિ તરીકે ગિરોની અમલવારી કરવાના અધિકારનો દાવો કર્યો હતો. પરંતુ તેણે આ દાવો પોતાના વતી કર્યો હતો અને તારાબાઈની પુત્રીઓના પ્રતિનિધિ તરીકે નહીં. મહાબાલકુમારીને નવા વાદી તરીકે ગણવી જોઈએ અને રાજકુમારી તથા પ્રેમકુમારીને નવા પ્રતિવાદી તરીકે ગણવી જોઈએ અને કલમ ૨૨ (૧) ના કારણે તેમને પક્ષકાર બનાવવામાં આવ્યા ત્યારે જ તેમના સંબંધમાં દાવો સંસ્થિત થયેલો ગણવો જોઈએ.

મોયપ્પા ચેટ્ટી વિ. સુપ્રમનિયન ચેટ્ટી (૨), માં પ્રિવિ કાઉન્સિલને સ્ટ્રેટ્સ સેટલમેન્ટ્સ ઓર્ડિનન્સ નંબર ૬/૧૮૯૬ ની કલમ ૨૨ ની સમાન જોગવાઈઓ પર વિચાર કરવાનો પ્રસંગ મળ્યો હતો, જે આ મુજબ હતી:

"જ્યારે દાવા સંસ્થિત કર્યા પછી, કોઈ નવો વાદી અથવા પ્રતિવાદી બદલવામાં આવે અથવા ઉમેરવામાં આવે, તો તેના સંબંધમાં દાવો ત્યારે સંસ્થિત થયેલો ગણવામાં આવશે જ્યારે તેને તે રીતે પક્ષકાર બનાવવામાં આવ્યો હોય ...
..."

આ કલમનું અર્થઘટન કરતા લોર્ડ પાર્કર ઓફ વેડિંગ્ટને અવલોકન કર્યું:

"નામદારનો એવો અભિપ્રાય છે કે કલમ ૨૨ એવા કેસોની વિચારણા કરે છે જેમાં દાવો એવા વ્યક્તિ અથવા તે વ્યક્તિઓમાંથી એક કે જેમાં દાવાનો અધિકાર નિહિત છે તે કોર્ટ સમક્ષ ન હોવાને કારણે ક્ષતિપૂર્ણ હોય. દિવાની કાર્યરીતિ સંહિતાની કલમ ૧૩૩ આ આધારે દાવાના બચાવ સામે જોગવાઈ કરે છે અને યોગ્ય પક્ષકારને ઉમેરવા અથવા બદલવા માટે સક્ષમ બનાવે છે. જો A દાવો કરવા માટે સાચો વ્યક્તિ હોય, તો તેને મર્યાદાના ઓર્ડિનન્સને ટાળવા ખાતર બી દ્વારા અયોગ્ય રીતે સંસ્થિત કરાયેલા દાવાનો લાભ લેવા દેવો તે સ્પષ્ટપણે ખોટું હશે."

તેવી જ રીતે, આ કેસમાં તારાબાઈની પુત્રીઓ, લિમિટેશન એક્ટને ટાળવાના હેતુ માટે, વિજય કુમાર દ્વારા અયોગ્ય રીતે સંસ્થિત કરાયેલા દાવાનો લાભ લઈ શકે નહીં.

સુબોદિની દેવી વિ. કુમુદ ગનોદા કાંત રોય બહાદુર , માં કલકત્તા હાઈકોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે દિવાની કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૮૮૨ ની કલમ ૨૭ હેઠળ વાદી તરીકે નવી વ્યક્તિને બદલવા અને સંહિતાની કલમ ૩૨ હેઠળ પ્રતિવાદી તરીકે નવી વ્યક્તિને ઉમેરવા વચ્ચે તફાવત હતો અને વાદી તરીકે પક્ષકારોના ફેરફારથી મર્યાદાના પ્રશ્ન પર કોઈ અસર થતી નથી. આ નિર્ણય પાર્સન્સ. જે. દ્વારા રાવજી વિ. મહાદેવ માં અનુસરવામાં આવ્યો હતો. પરંતુ તે કેસોનો નિર્ણય કરનારા વિદ્વાન જજોએ ઇન્ડિયન લિમિટેશન એક્ટ, ૧૮૭૭ ની કલમ ૨૨ નો ઉલ્લેખ કર્યો ન હતો અને એવું લાગે છે કે તેઓએ તે કલમની સંપૂર્ણ અવગણના કરી હતી. કલમ ૨૨ આદેશ ૧ ના નિયમ ૧૦ ના પેટા-નિયમ (૧) અને પેટા-નિયમ (૨) વચ્ચે કોઈ ભેદ કરતી નથી. કલમ સ્પષ્ટ શબ્દોમાં જ્યારે પણ દાવા સંસ્થિત કર્યા પછી નવો વાદી અથવા નવો પ્રતિવાદી બદલવામાં આવે ત્યારે લાગુ પડે છે.

કોર્ટ પાસે દાવાના કોઈપણ તબક્કે નવો વાદી ઉમેરવાની સત્તા છે, અને કલમ ૨૨ જેવી વૈધાનિક જોગવાઈની ગેરહાજરીમાં દાવાને જ્યારે તે પ્રથમ વખત સંસ્થિત કરવામાં આવ્યો હતો તે સમયે નવા વાદી દ્વારા શરૂ કરવામાં આવ્યો હોવાનું માનવામાં આવશે. પરંતુ કલમ ૨૨ ની નીતિ આ પરિણામને અટકાવવાની છે, અને કલમની અસર એ છે કે જ્યારે નવા વાદીને પક્ષકાર

બનાવવામાં આવે ત્યારે જ તેના દ્વારા દાવો સંસ્થિત થયેલો ગણવો જોઈએ. જુઓ રામસેબક વિ. રામલાલ કુંડુ (). આ કાયદાની કઠોરતાને ઇન્ડિયન લિમિટેશન એક્ટ, ૧૯૬૩ ની કલમ ૨૧ (૧) ના પરંતુક દ્વારા હળવી કરવામાં આવી છે, જે એવી ખાતરી થયા પર કે નવા વાદી અથવા નવા પ્રતિવાદીને સામેલ કરવામાં જે ચૂક થઈ હતી તે શુદ્ધ બુદ્ધિથી થયેલી ભૂલને કારણે હતી, કોર્ટને એવો નિર્દેશ આપવા સક્ષમ બનાવે છે કે આવા વાદી અથવા પ્રતિવાદીના સંબંધમાં દાવો કોઈ પણ અગાઉની તારીખે સંસ્થિત થયેલો ગણવામાં આવશે. કમનસીબે, ઇન્ડિયન લિમિટેશન એક્ટ, ૧૯૬૩ ની કલમ ૨૧ (૧) ના પરંતુકને આ કેસમાં કોઈ લાગુ પડતું નથી, અને અમારી પાસે દાવો ૦૪/૧૧/૧૯૫૮ કરતા અગાઉની તારીખે સંસ્થિત થયેલો ગણવા માટે નિર્દેશ આપવાની કોઈ સત્તા નથી.

તેના પરથી અનુસરે છે કે મહાબાલકુમારી, રાજકુમારી અને પ્રેમકુમારીના સંબંધમાં દાવો ૦૪/૧૧/૧૯૫૮ ના રોજ સંસ્થિત થયેલો ગણવો જોઈએ. જ્યાં સુધી તેમનો સંબંધ છે, દાવો મર્યાદાથી બાધિત છે અને તેમની તરફેણમાં કોઈ ડિંકી પસાર કરી શકાય નહીં . તેમની તરફેણમાં હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલી ડિંકી ટકી શકતી નથી અને તેને રદબાતલ ઠેરવવી જ જોઈએ.

અમે વિચારીએ છીએ કે હાઈકોર્ટ પાસે દિવાની કાર્યરીતિ સંહિતાના આદેશ ૧, નિયમ ૧૦ હેઠળ મહાબાલકુમારીને વાદી પક્ષકાર તરીકે જોડવાની અને આદેશ ૧, નિયમ ૧૦ (૨) હેઠળ રાજકુમારી અને પ્રેમકુમારીને પ્રતિવાદી તરીકે જોડવાની અને આદેશ ૬, નિયમ ૧૭ હેઠળ વાદપત્રના આનુષંગિક સુધારા કરવાની સત્તા હતી. પરંતુ મર્યાદાના બાધને ધ્યાનમાં લેતા, ઉમેરવામાં આવેલા પક્ષકારો કોઈ પણ રાહત મેળવવા માટે હકદાર નથી.

જ્યાં સુધી વિજય કુમારનો સંબંધ છે, તેના દ્વારા લાવવામાં આવેલા દાવાને હાઈકોર્ટ દ્વારા રદ કરવામાં આવ્યો હતો. તેના દ્વારા કોઈ અપીલ કરવામાં આવી નથી. તેના વતી, એવી દલીલ કરવામાં આવી ન હતી કે અમારે તેની તરફેણમાં દિવાની કાર્યરીતિ સંહિતાના આદેશ ૪૧, નિયમ ૩૩ હેઠળ અમારી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ, અથવા અમારે તેની સામેના દાવાની રદબાતલની ડિક્કી રદ કરવી જોઈએ અને તે તારાબાઈનો દત્તક પુત્ર અને વારસદાર છે કે કેમ તે પ્રશ્નના નિર્ણય માટે કેસ હાઈકોર્ટને રિમાન્ડ કરવો જોઈએ. જો આવી વિનંતી કરવામાં આવી હોત તો પણ, આ કેસની હકીકતો પર અમે આદેશ ૪૧, નિયમ ૩૩ હેઠળ અમારી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવા અને તેની સામેના દાવાની રદબાતલ અંગે હાઈકોર્ટની ડિક્કી રદ કરવા માટે ઉત્સુક હોત નહીં.

પરિણામે, અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે છે, પ્રતિવાદી નંબર ૨, ૩ અને ૪, મહાબાલકુમારી, રાજકુમારી અને પ્રેમકુમારીની તરફેણમાં હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલી ડિક્રી રદ કરવામાં આવે છે અને ટ્રાયલ કોર્ટની દાવાને રદ કરવાની ડિક્રી પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે છે. દાવો રદ કરવામાં આવે છે. અમે નિર્દેશ આપીએ છીએ કે પક્ષકારો આ કોર્ટમાં અને નીચેની અદાલતોમાં પોતાનો ખર્ચ જાતે ચૂકવશે અને ભોગવશે.

અપીલ મંજૂર.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====